

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

REGIONÁLNÍ EKONOMIKA A POLITIKA

DOC. ING. KAMILA TUREČKOVÁ, PH.D., MBA

8

EKONOMICKÁ STRUKTURA A ÚROVEŇ REGIONŮ

EKONOMICKÁ STRUKTURA REGIONŮ

- Ekonomická struktura regionu jako celek představuje kombinaci **ekonomických** aktivit na daném území, objem a strukturu výstupu, strukturu ekonomických subjektů a vztahy ekonomické povahy zejména uvnitř regionu vůči místní společnosti, životnímu prostředí, veřejnému sektoru apod.
- Ekonomická struktura regionů je velmi proměnlivá, a to z hlediska zaměstnanosti, produkce (výstupu), odvětvové struktury investic, vzniku a zániku firem, důchodu apod.

*Informace k ekonomické struktuře regionů lze získat prostřednictvím **regionálních účtů (zejména ČSÚ: Databáze regionálních účtů)** (hrubý regionální produkt, hrubý regionální důchod, hrubá regionální přidaná hodnota, produktivita práce, spotřeba, rozsah importu a exportu, státní výdaje aj.) nebo informace o ekonomických subjektech (počet, zaměření, lokalizace aj.) z **Registru ekonomických subjektů (RES)**.*

https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu_reg

<https://www.czso.cz/csu/xa/metodika-ukazatelu-nejdulezitejsi-udaje>

<https://apl.czso.cz/res/>

EKONOMICKÁ ÚROVEŇ REGIONŮ A INDIKÁTORY EKONOMICKÉ ÚROVNĚ REGIONŮ

- Ekonomický region představuje lokální území národohospodářského systému, vymezené spádovou oblastí určující ekonomické činnosti a charakteristický určitou sociokulturní strukturou.
- Ekonomická úroveň regionu je pak soustava zejména ekonomických charakteristik, které nám daný region definují z pohledu, jak účinně využívá disponibilních zdrojů, jak se mu ekonomicky daří, jaká je v něm životní úroveň apod.
 - považuje se za základní indikátor regionální konkurenceschopnosti. S vyšší konkurenceschopností roste schopnost akumulace vnějších podnětů → pozitivní dopad na další rozvoj regionu
- Na ekonomickou úroveň regionů lze nahlížet z dvou úhlů pohledu:
 1. podle obecné hospodářské úrovně a předpokladů pro další hospodářský růst
 2. podle ekonomické situace průměrného obyvatele daného regionu (ukazatelé přepočítané na jednoho obyvatele, resp. studenta, zaměstnance apod.)

NEJČASTĚJŠÍ EKONOMICKÉ UKAZATELE PRO VZÁJEMNOU KOMPARACI (MEZI REGIONY, VE VZTAHU K PRŮMĚRU ČR):

- HDP – hrubý domácí produkt
 - + HDP/na jednoho obyvatele
- Export a import
- Investice
- Produktivita práce
- Vývoj počtu ekonomických subjektů (firem)
- Spotřeba
- Míra nezaměstnanosti
- Demografické ukazatele
 - údaje o obyvatelstvu a jeho věková struktura
 - přírůstky obyvatel jako je porodnost a úmrtnost, migrace, věkové skupiny obyvatel,
 - hustota obyvatel
- Velikost příjmů
 - průměrná hodnota příjmů v regionu
 - příjmová nerovnost
- Podíl jednotlivých odvětví v regionu
 - zastoupení primárního, sekundárního, terciárního a kvartérního sektoru (produktivita, odměňování)
- Úroveň infrastruktury
- Kvalita životního prostředí
- Hodnocení inovačního potenciálu
 - velikost výdajů na vědu a vývoj, podíl vědeckých pracovníků,
 - počet podniků se samostatným výzkumem a vývojem, počet univerzit, růst přidané
 - Klastry, vědeckotechnologické parky apod.
- Jiné ...

EKONOMICKÁ ÚROVEŇ REGIONŮ A INDIKÁTORY EKONOMICKÉ ÚROVNĚ REGIONŮ

- Hodnocení a znalost ekonomické úrovně je důležité z mnoha důvodů:
 1. zainteresované subjekty musí znát objektivní stav a úroveň regionu v rámci nadregionu
 2. jejich poznání je podnětem při stanovování národní regionální politiky
 3. regionální data tvoří souhrnné hodnoty makroekonomických ukazatelů
 4. zjištěná ekonomická úroveň je podkladem z hlediska poskytování dotací a finanční výpomoci z různých (evropských) fondů a programových schémat
- Ekonomická úroveň regionů závisí na celé řadě faktorů. Mezi základní faktory patří:
 - lokalizace firem a jejich struktura
 - intenzita vnitroregionálních vazeb
 - organizační forma firem
 - demografická situace, náhrady práce
 - hospodářská politika státu

REGIONÁLNÍ EKONOMICKÉ CHARAKTERISTIKY

(ČSÚ: DATABÁZE REGIONÁLNÍCH ÚČTŮ NEBO VLASTNÍ PROPOČTY)

■ **Hrubá přidaná hodnota (HPH)** představuje nově vytvořenou hodnotu, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit. Je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí, oceněnou v základních cenách a mezispotřebou, oceněnou v kupních cenách. Souhrn hrubé přidané hodnoty za všechna odvětví v národním hospodářství plus čisté daně z produktů představuje **Hrubý domácí produkt**.

REG_HPH_BC Hrubá přidaná hodnota v běžných cenách					
v mil. Kč					
Území	2012	2022	2012	2022	změna
Česká republika	3 677 512	6 154 993			
Hlavní město Praha	960 352	1 747 010	26,1%	28,4%	↑ 2,3%
Středočeský kraj	407 503	703 477	11,1%	11,4%	→ 0,3%
Jihočeský kraj	185 012	280 243	5,0%	4,6%	↓ -0,5%
Plzeňský kraj	177 804	296 261	4,8%	4,8%	↓ 0,0%
Karlovarský kraj	72 915	100 681	2,0%	1,6%	↓ -0,3%
Ústecký kraj	220 408	327 152	6,0%	5,3%	↓ -0,7%
Liberecký kraj	116 824	183 776	3,2%	3,0%	↓ -0,2%
Královéhradecký kraj	161 697	271 394	4,4%	4,4%	↓ 0,0%
Pardubický kraj	139 721	243 316	3,8%	4,0%	→ 0,2%
Kraj Vysočina	147 844	219 076	4,0%	3,6%	↓ -0,5%
Jihomoravský kraj	386 648	675 826	10,5%	11,0%	→ 0,5%
Olomoucký kraj	168 226	288 299	4,6%	4,7%	→ 0,1%
Zlínský kraj	170 791	276 451	4,6%	4,5%	↓ -0,2%
Moravskoslezský kraj	361 767	542 031	9,8%	8,8%	↓ -1,0%

HPH na obyvatele (v Kč)				
Území	2012	2022	změna	změna
Česká republika	349930	575884	225954	65%
Hlavní město Praha	772176	1318271	546095	71%
Středočeský kraj	316890	505733	188843	60%
Jihočeský kraj	290725	435778	145053	50%
Plzeňský kraj	310837	501988	191151	61%
Karlovarský kraj	241054	342710	101656	42%
Ústecký kraj	266413	399711	133298	50%
Liberecký kraj	266361	415138	148778	56%
Královéhradecký kraj	292246	492551	200304	69%
Pardubický kraj	270563	465449	194886	72%
Kraj Vysočina	288968	430133	141165	49%
Jihomoravský kraj	331278	566601	235323	71%
Olomoucký kraj	263744	456821	193077	73%
Zlínský kraj	290313	476028	185715	64%
Moravskoslezský kraj	294538	453287	158749	54%

REGIONÁLNÍ EKONOMICKÉ CHARAKTERISTIKY

(ČSÚ: DATABÁZE REGIONÁLNÍCH ÚČTŮ NEBO VLASTNÍ PROPOČTY)

- Zaměstnanci** jsou všechny osoby s formální vazbou k zaměstnání bez ohledu na to, zda v referenčním týdnu skutečně pracovaly či nikoliv.
- Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK)** představuje veškerá pořízení a úbytky hmotných i nehmotných fixních aktiv (nové investice, rekonstrukce, modernizace, nákupy stávajícího dlouhodobého majetku). Zahrnujeme zde také zvýšení hodnoty nevyráběných aktiv (půda, podzemní zdroje, patenty apod.).

REG_ZAMCI Zaměstnanci (osoby)					
počet osob					
Území	2012	2022	2012	2022	změna
Česká republika	4 255 342	4 737 622			změna
Hlavní město Praha	710 886	792 878	16,7%	16,7%	→ 0,0%
Středočeský kraj	448 173	522 450	10,5%	11,0%	↑ 0,5%
Jihočeský kraj	249 245	276 441	5,9%	5,8%	→ 0,0%
Plzeňský kraj	235 858	268 743	5,5%	5,7%	→ 0,1%
Karlovarský kraj	114 857	117 948	2,7%	2,5%	↓ -0,2%
Ústecký kraj	293 960	324 479	6,9%	6,8%	→ -0,1%
Liberecký kraj	159 957	182 247	3,8%	3,8%	→ 0,1%
Královéhradecký kraj	210 492	232 009	4,9%	4,9%	→ 0,0%
Pardubický kraj	208 316	228 252	4,9%	4,8%	→ -0,1%
Kraj Vysočina	196 034	223 455	4,6%	4,7%	→ 0,1%
Jihomoravský kraj	475 544	543 483	11,2%	11,5%	↑ 0,3%
Olomoucký kraj	242 040	265 756	5,7%	5,6%	→ -0,1%
Zlínský kraj	231 214	249 646	5,4%	5,3%	→ -0,2%
Moravskoslezský kraj	478 766	509 835	11,3%	10,8%	↓ -0,5%

REG_THFK Tvorba hrubého fixního kapitálu					
v mil. Kč					
Území	2012	2022	2012	2022	změna
Česká republika	1 069 470	1 818 771			změna
Hlavní město Praha	276 867	554 411	25,9%	30,5%	↑ 4,6%
Středočeský kraj	137 331	264 554	12,8%	14,5%	→ 1,7%
Jihočeský kraj	51 493	85 329	4,8%	4,7%	↓ -0,1%
Plzeňský kraj	46 992	78 726	4,4%	4,3%	↓ -0,1%
Karlovarský kraj	24 875	31 753	2,3%	1,7%	↓ -0,6%
Ústecký kraj	74 492	89 750	7,0%	4,9%	↓ -2,0%
Liberecký kraj	33 892	47 134	3,2%	2,6%	↓ -0,6%
Královéhradecký kraj	33 037	58 120	3,1%	3,2%	↓ 0,1%
Pardubický kraj	38 766	69 386	3,6%	3,8%	→ 0,2%
Kraj Vysočina	39 096	54 640	3,7%	3,0%	↓ -0,7%
Jihomoravský kraj	115 699	186 214	10,8%	10,2%	↓ -0,6%
Olomoucký kraj	46 948	87 306	4,4%	4,8%	→ 0,4%
Zlínský kraj	44 080	68 191	4,1%	3,7%	↓ -0,4%
Moravskoslezský kraj	105 902	143 257	9,9%	7,9%	↓ -2,0%

REGIONÁLNÍ EKONOMICKÉ CHARAKTERISTIKY

(ČSÚ: DATABÁZE REGIONÁLNÍCH ÚČTŮ NEBO VLASTNÍ PROPOČTY)

produktivita práce					náhrady na zaměstnance				
HPH/zaměstnanci					náhrady/zaměstnanci				
Území	2012	2022	změna	podíl kraje k průměru ČR (2022)	Území	2012	2022	změna	podíl kraje k průměru ČR (2022)
Česká republika	864211	1299174	434963		Česká republika	404148	634715	230567	
Hlavní město Praha	1350923	2203378	852455	170%	Hlavní město Praha	635643	989700	354056	154%
Středočeský kraj	909254	1346496	437243	104%	Středočeský kraj	373807	605574	231767	101%
Jihočeský kraj	742290	1013753	271464	78%	Jihočeský kraj	349335	542199	192864	84%
Plzeňský kraj	753860	1102395	348535	85%	Plzeňský kraj	369587	567129	197542	86%
Karlovarský kraj	634833	853605	218772	66%	Karlovarský kraj	308392	450605	142213	62%
Ústecký kraj	749789	1008238	258449	78%	Ústecký kraj	335250	513787	178537	77%
Liberecký kraj	730346	1008390	278043	78%	Liberecký kraj	355402	531553	176152	76%
Královéhradecký kraj	768186	1169756	401570	90%	Královéhradecký kraj	358175	593848	235673	102%
Pardubický kraj	670717	1065997	395281	82%	Pardubický kraj	328563	534830	206267	89%
Kraj Vysočina	754175	980403	226228	75%	Kraj Vysočina	342691	524795	182104	79%
Jihomoravský kraj	813065	1243509	430444	96%	Jihomoravský kraj	394733	633438	238705	104%
Olomoucký kraj	695034	1084826	389792	84%	Olomoucký kraj	347120	559333	212212	92%
Zlínský kraj	738671	1107372	368701	85%	Zlínský kraj	336134	546326	210191	91%
Moravskoslezský kraj	755624	1063150	307526	82%	Moravskoslezský kraj	365235	550164	184929	80%

ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ NA OBYVATELE

Čistý disponibilní důchod domácností představuje částku, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, na úspory ve formě finančních aktiv a na akumulaci hmotných a nehmotných aktiv.

REG_ČDDD Čistý disponibilní důchod domácností					
v mil. Kč					
Území	2012	2022	2012	2022	
Česká republika	2 129 304	3 492 295			změna
Hlavní město Praha	332 823	560 956	15,6%	16,1%	↑ 0,4%
Středočeský kraj	295 400	472 993	13,9%	13,5%	↓ -0,3%
Jihočeský kraj	120 477	200 687	5,7%	5,7%	→ 0,1%
Plzeňský kraj	115 519	190 690	5,4%	5,5%	→ 0,0%
Karlovarský kraj	53 301	87 158	2,5%	2,5%	→ 0,0%
Ústecký kraj	145 508	239 625	6,8%	6,9%	→ 0,0%
Liberecký kraj	81 497	130 651	3,8%	3,7%	↓ -0,1%
Královéhradecký kraj	106 589	173 217	5,0%	5,0%	→ 0,0%
Pardubický kraj	98 612	163 038	4,6%	4,7%	→ 0,0%
Kraj Vysočina	97 289	163 879	4,6%	4,7%	→ 0,1%
Jihomoravský kraj	230 124	386 387	10,8%	11,1%	↑ 0,3%
Olomoucký kraj	116 587	187 703	5,5%	5,4%	↓ -0,1%
Zlínský kraj	110 833	175 892	5,2%	5,0%	↓ -0,2%
Moravskoslezský kraj	224 745	359 419	10,6%	10,3%	↓ -0,3%

čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele				
Území	2012	2022	změna	podíl kraje k průměru ČR (2022)
Česká republika	202612	326752	62%	
Hlavní město Praha	267608	423290	63%	130%
Středočeský kraj	229714	340037	68%	104%
Jihočeský kraj	189316	312069	61%	96%
Plzeňský kraj	201951	323108	63%	99%
Karlovarský kraj	176211	296679	59%	91%
Ústecký kraj	175879	292771	60%	90%
Liberecký kraj	185815	295132	63%	90%
Královéhradecký kraj	192646	314370	61%	96%
Pardubický kraj	190957	311882	61%	95%
Kraj Vysočina	190156	321760	59%	98%
Jihomoravský kraj	197169	323940	61%	99%
Olomoucký kraj	182785	297423	61%	91%
Zlínský kraj	188396	302873	62%	93%
Moravskoslezský kraj	182980	300573	61%	92%

KLASSENOVA KLASIFIKACE EKONOMICKÝCH REGIONŮ

- L. H. Klassen pro klasifikaci oblastí podle stupně sociálně-ekonomické úrovně navrhuje použít 2 základní kritéria:
 - úroveň příjmů oblasti ve srovnání s celostátní úrovní příjmů
 - poměr tempa růstu (HPH, HDP) v regionu ve srovnání s celostátním tempem růstu
- na základě těchto kritérií potom rozlišuje regiony na:
 - prosperující (vysoká úroveň kritérií)
 - potenciálně zaostalé (nízký příjem)
 - zaostalé v růstu (nízký růst)
 - zaostalé (nízká úroveň obou kritérií)

HOOVEROVA KLASIFIKACE EKONOMICKÝCH REGIONŮ

- Regiony dle E.M. Hoovera (1971) členíme na:
 1. rozvinuté (nevyžadují zásahy státu)
 2. problémové
 - a) zaostalé – s nízkou mírou ekonomické aktivity, regiony, které zaostávají v úrovni tvorby HDP na obyvatele, v úrovni vybavení infrastrukturou či v míře zaměstnanosti
 - b) deprimované – zaostávají v důsledku úpadku profilujících odvětví
 - c) s upadajícími městskými centry

KLASIFIKACE EKONOMICKÝCH REGIONŮ DLE I. JÁČE (2010)

- růstové regiony – jsou charakteristické budováním nových výrobních odvětví nebo služeb, jsou atraktivní pro podnikatele a dochází v nich k růstu obyvatelstva díky přirozenému přírůstku nebo imigraci
- stagnující regiony – regiony, kde z ekonomického hlediska nedochází k žádným výrazným změnám, odvětvová struktura se příliš nemění
- problémové regiony – jsou charakteristické dlouhodobým ekonomickým úpadkem a nízkou výkonností, úbytkem obyvatelstva, v některých případech dochází i k útlumu některých odvětví

-
- Děkuji za pozornost.